

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - ČŽV

Student: Anna PROCHÁZKOVÁ

Obor: ČJ - SPG

Název práce v českém jazyce:

Porovnání zobrazení 2. světové války v Ostře sledovaných vlacích B. Hrabala a Severním nádraží a Lazaretním vlaku A. Branalda

Název práce v anglickém jazyce:

Comparison of depictions of the 2 World War in the Ostře sledované vlaky of the B. Hrabal and Severní nádraží and Lazaretní vlak of the A. Branald

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, CSc.

Bakalářská práce Anny Procházkové má velmi zajímavé téma. Notoricky známou novelu Bohumila Hrabala Ostře sledované vlaky srovnává s románovým cyklem Adolfa Branalda, který je naopak známý velmi málo. Srovnání je zcela opodstatněné, protože oba autoři volí totožné prostředí ve stejném čase. Uvedené srovnání navíc není samoučelné, nýbrž je vztaženo k obecnější otázce: zda povaha uvedených děl potvrzuje zažitě dělení próz o 2. světové válce na tzv. první a druhou vlnu. Takovéto stanovení výzkumné otázky považuji za velmi produktivní.

V kapitolách předcházejících vlastnímu jádru práce si diplomantka připravuje půdu k následné analýze. Činí tak se střídavým úspěchem. Rozpaky ve mně vzbuzují zejména medailonky obou autorů. Hrabalovský je vzhledem k autorově všeobecné známosti zcela bezúčelný, v Branaldově případě tomu tak sice není, ale vzhledem k řešené výzkumné otázce by bylo myslím zcela postačující zmínit jejich zkušenost se železničním prostředím. Naopak souhrnnou charakteristiku analyzovaných děl považuji za poměrně zdařilou.

Vlastní analýza se skládá ze dvou částí. V té první se autorka věnuje časoprostoru, postavám a vypravěči. Za nejzdařilejší považuji část věnovanou časoprostoru, v níž nacházíme originální postřehy. Část věnovaná postavám nepřesahuje standard bakalářských prací; především občas tíhne k popisnosti a převypravování obsahu, nicméně to je jev, s nímž se u studentských prací setkáváme běžně. Část věnovanou vypravěči však považuji za problematickou: jednak pro její přílišnou krátkost, ale také kvůli terminologické nepřesnosti (např. ne každý vnitřní monolog lze označit jako proud vědomí – to je zcela specifická textová strategie s krajním omezením logické návaznosti). Celkově není tato část tolik soustředěná na postižení rozdílů plynoucích z odlišné koncepce tématu u Branalda a Hrabala, protože některé z pojmenovaných odlišností vyplývají z odlišné volby žánru (např. počet postav, míra panoramatičnosti záběru), byť je pravda, že tato volba je příznačná pro dobu vzniku (román pro první fázi, novela pro druhou fázi).

Druhou část analýzy, věnovanou srovnávací analýze vybraných motivů celkově považuji za mnohem lepší než tu první. Z řady vybraných motivů sice poněkud vybočuje motiv prostorový motiv nádraží (statní motivy jsou abstraktní povahy), částečně pojednaný již v podkapitole o časoprostoru, ale nepovažuji to za závažnější problém, protože autorka neopakuje již řečené a tentokrát na prostor nádraží nahlíží z poněkud jiné perspektivy. Za zvlášť zdařilou považuji kapitolu o hrdinství, kde se autorce zejména podařilo vystihnout atypičnost Hrabalova řešení, ale i rozdíly mezi prvním a druhým románem Adolfa Branalda.

Závěrečné shrnutí považuji za výstižné a přesvědčivé. To, že Hrabalova novela prakticky bezesbytku splňuje zažitou charakteristiku tzv. druhé vlny prózy o 2. světové válce, není jistě nic

překvapivého, nicméně autorka tuto skutečnost prověřila vlastní autentickou analýzou, a to považují za cenné. Pro mě je mnohem zajímavější výsledek analýzy Branaldových románů, u nichž diplomantka poukazuje na to, že naší představě o tzv. první vlně zcela neodpovídají, a že by možná stálo za to ji korigovat. Ostatně i ikonická Němá barikáda není v některých povídkách tak sošně schematická, jak se obecně soudí (viz např. protagonisty povídky Vyšší princip, jenž má možná s Branaldovým přednostou leccos společného). Neméně zajímavé je postižení rozdílů mezi prvním a druhým románem Branaldovy dílo, jež lze souhrnně charakterizovat jako posun ke větší schematičnosti. Jak autorka analýzou dobového kritického ohlasu ukazuje, zřejmě ho k tomu dotlačilo problematické přijetí prvního dílu, jenž nespĺňoval normy socialistického realismu. Co se týče stylistické a formální stránky práce, bezvadná zcela není, což je škoda, nicméně její hodnotu to podstatným způsobem nesnižuje. Pro příště by bylo třeba zajistit si pečlivější korekturu výsledného textu.

Na závěr dvě drobné poznámky:

1. Autorka na s. 11 uvádí, že „východiskem analýzy není naratologie“. Tomuto tvrzení nerozumím, vždyť její součástí je rovněž analýza vypravěče.
2. Škvoreckého Zbabělci jsou v práci řazení do druhé fáze, realita je však trochu složitější: svými rysy do ní jistě spadají (a v mnohém jdou ještě dál než ona), nicméně román vznikl těsně po skončení války (tedy souběžně s romány Branaldovými); vydán byl 1958, tedy několik let před prvními díly řazenými do tzv. druhé vlny.

Práci Anny Procházkové plně doporučuji k obhajobě. Oceňuji na ní schopnost samostatného promýšlení obecnější literárně historické problematiky, schopnost postihnout rozdíly mezi jednotlivými tvůrčími řešeními i originalitu nápadů.

Otázky k obhajobě:

1. Z Vaší analýzy implicitně (alespoň pro mne) vyplývá, že Ostře sledované vlaky mají leccos společného se Škvoreckého Zbabělci. Jste téhož názoru? Pakliže ano, kde spatřujete styčné body?
2. Ve své jinak velmi komplexní analýze Ostře sledovaných vlaků se explicitně nezaměřujete na přítomnost komiky, která tu nabývá různých podob. Mohla byste uvést, jak tento aspekt daného díla vnímáte, jaký význam pro jeho vyznění mu přisuzujete a zda lze uvedený rys najít i v jiných dílech tzv. Druhé vlny?

V Praze dne 1. 9. 2024

.....
Podpis